

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres: Postbus 20901, 2500 EX Den Haag

de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2594 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070 456 61 71
www.minienm.nl

Contactpersoon

-

T -

Ons kenmerk

RWS/SDG-2012/2082

Uw kenmerk

-

Bijlage(n)

-

Datum 3 december 2012
Onderwerp Beantwoording feitelijke vragen Voortgangsrapportage 20 Ruimte
voor de Rivier en Voortgangsrapportage 22 Zandmaas en Grensmaas

Geachte voorzitter,

Hierbij beantwoord ik mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken de lijsten van feitelijke vragen van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu, gesteld op 6 november jl. over:

- de 20^e voortgangsrapportage Ruimte voor de Rivier (Kamerstuk 30080, nr.61)
- de 22^e voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas (Kamerstuk 18106, nr.214).

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen

Antwoorden op vragen Voortgangsrapportage 20 Ruimte voor de Rivier

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Vraag 1.

Kunt u aangeven welke aanvullende maatregelen nodig zijn voor de zomerbedverlaging Beneden-IJssel? Is er sprake van concessies ten aanzien van de veiligheid nu de beoogde waterstandverlagende effecten van 41 cm bij Zwolle niet worden bereikt?

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Antwoord vraag 1

Op 13 september 2012 heeft de Staatssecretaris besloten om conform de Kamerbrief van 21 juni 2012 (30080 nr. 60) de verkorte zomerbedverlaging met een waterstandverlagend effect van 21 cm bij Zwolle uit te gaan voeren in combinatie met een beperkt inzetbare hoogwatergeul/bypass Kampen. De hoogwatergeul zal een waterstandverlagend effect bij Zwolle bereiken van 13 centimeter. De volledige taakstelling van 41 centimeter kan behaald worden met de aanleg van extra spuikegels in de Roggebotssluisen.

Vraag 2.

Het programmabudget bedraagt € 2190,8 mln., terwijl de uitgaven worden geschat op een bedrag tussen de € 2 en 2,4 mld. Kunt u, tegen deze achtergrond, aangeven waar het resterende geld vandaan komt, wanneer de uitgaven hoger zijn dan het programmabudget? Gaat dit ten koste van andere programma's?

Antwoord vraag 2

Indien de uitgaven hoger dreigen te worden dan het beschikbare budget moet worden gezocht naar versoering dan wel herprioritering binnen het Deltafonds.

Vraag 3.

Kunt u de prioritering aangeven bij het vegetatiebeheer? Heeft veiligheid altijd meer prioriteit dan de natuurfunctie? Kunt u alle gevallen omschrijven waar het waterveiligheidsbelang niet prevaleert?

Antwoord vraag 3

De uiterwaarden hebben verschillende functies. Het vegetatiebeheer is erop gericht die functies zo goed mogelijk te verenigen. Zoals in de Beleidsbrief over het vegetatiebeheer rivierbed van de grote rivieren van 23 oktober 2012 hierover is vermeld, wordt gewerkt met het principe 'Stroombaan glad, tenzij'. In de stroombaan, het gebied waar het meeste water stroomt, prevaleert dus waterveiligheid. Wel wordt rekening gehouden met de tenzij-criteria, waaronder de beschermde natuurwaarden, bestaande rechten en landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Vraag 4.

In hoeverre is het mogelijk om bij het bestaande programma Ruimte voor de Rivier de nieuwe, meerlaagse risicobenadering toe te passen, zoals beschreven in uw brief van 7 mei 2012 (31710, nr. 26)?

Antwoord vraag 4

De meerlaagse risicobenadering is een van de bouwstenen die moeten leiden tot een besluit over de toekomstige normering van primaire waterkeringen in ons land. In 2015 is daarover momenteel een besluit voorzien. Gezien de fase van uitvoering zal deze systematiek niet in lopende programma's zoals Ruimte voor de Rivier worden toegepast.

Vraag 5.

Heeft het nieuwe regeerakkoord van VVD en PvdA consequenties voor het programma Ruimte voor de Rivier?

Antwoord vraag 5

Het heeft geen gevolgen voor de uitvoering. Hoofdstuk XII van het regeerakkoord vermeldt: "de uitvoering van de programma's Ruimte voor de Rivier en Maaswerken wordt voortgezet."

Vraag 7 (NB. Er is geen vraag 6)

Kunt u aangeven waarom voor zes maatregelen de datum van de geplande projectbeslissing is vertraagd?

Antwoord vraag 7

De redenen voor vertraging bij de verschillende maatregelen zijn divers van aard. In bijlage 2 van de 20^e Voortgangsrapportage is een overzicht van planningsmutaties met de oorzaken voor vertraging opgenomen.

Vraag 8

Kunt u toelichten op welke termijn de projectbeslissing wel genomen zal worden en welke consequenties de vertraging heeft voor deze zes maatregelen?

Antwoord vraag 8

De vertraagde projectbeslissing wordt naar verwachting voor eind 2012 genomen. Slechts voor het traject Langerak-Schoonhoven binnen de dijkverbetering Lek/Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden wordt de projectbeslissing in 2013 verwacht. Door activiteiten parallel te schakelen en de markt uit te dagen om versnelling te realiseren wordt getracht de vertraging in te lopen.

Vraag 9.

Ten aanzien van het project Stroomlijn:

- a. *Het doel van het project is dat stroombanen grotendeels glad zijn bij het begin van het hoogwaterseizoen. In de Voortgangsrapportage staat aangegeven dat niet duidelijk is of het doel realiseerbaar is. Kunt u aangeven waarom niet?*
- b. *De natuurwaarden die in de afgelopen decennia in de uiterwaarden zijn ontstaan, zijn via diverse wetten beschermd en mogen alleen worden aangetast als er geen negatieve effecten ontstaan. Mag er wel aantasting van natuurwaarden plaatsvinden op het moment dat de veiligheid in het geding komt?*

Antwoord vraag 9

a. Zoals gesteld in het antwoord op vraag 3 wordt gewerkt met het principe 'Stroombaan glad, tenzij'. Rekening dient te worden gehouden met de tenzij-criteria, waaronder de beschermde natuurwaarden, bestaande rechten en landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

b. Beschermd natuur kan worden aangetast ten behoeve van hoogwaterveiligheid maar moet elders gecompenseerd worden.

Vraag 10.

Wat is de consequentie voor Ruimte voor de Rivier als de maatregelen in het NURG-programma (nadere uitwerking riviereengebied) niet worden gehaald?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Antwoord vraag 10

Er is afgesproken met EZ dat de NURG maatregelen met een hoogwaterveiligheidsaankomst in 2015 gerealiseerd zijn. Indien onverhoopt de maatregelen niet tijdig uitgevoerd zijn, wordt bezien in welke mate de doelstelling van het programma wordt beïnvloed en of maatregelen nodig zijn binnen de scope van NURG of Ruimte voor de Rivier.

Vraag 11.

In de aanbiedingsbrief bij de Voortgangsrapportage (30080, nr. 61) staat aangegeven dat, naar de huidige inzichten, bij zeven maatregelen de waterveiligheid niet voor het einde van 2015 gerealiseerd kan worden. De volgende vragen daarover:

- a. *wanneer zal de waterveiligheid bij deze maatregelen wel gerealiseerd zijn?*
- b. *welke vier maatregelen, die na 2015 niet meer voldoen aan de veiligheidsdoelstelling zijn er, ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage bij gekomen?*
- c. *in de accountantsrapportage staat aangegeven dat de projectdirectie tracht in de aanbestedingsfase en door verwachte innovatie door de aannemer de uitloop zodanig terug te dringen, dat 2015 weer voor de het merendeel van desbetreffende maatregelen haalbaar wordt. Kunt u hier ander op ingaan?*

Antwoord vraag 11

- a. Voor zes maatregelen is de oplevering van de waterveiligheid in 2016 gerealiseerd en voor één in 2017. Voor details verwijs ik u naar de 20e Voortgangsrapportage, tabel 4.1. Actuele planningen worden u verstrekt in VGR21.
- b. Ten opzichte van de 19e voortgangsrapportage zijn er geen maatregelen met verwachte vertraging bijgekomen. In VGR19 waren er ten opzichte van de 18e VGR wel 4 maatregelen bijgekomen. Dit betrof de dijkverbetering Nederrijn / Betuwe/Tieler- en Culemborgerwaard, de twee dijkverbeteringen bij de Lek (Lek/Betuwe/ Tieler- en Culemborgerwaard en Lek/Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden) en de zomerbedverlaging Beneden-IJssel.
- c. De markt wordt bij de start van de aanbesteding uitgedaagd om – binnen het beschikbare budget- versnelling te realiseren zodat de waterveiligheid bij de betreffende maatregelen toch eind 2015 kan worden opgeleverd. Zoals vermeld in de aanbiedingsbrief bij de 20e voortgangsrapportage heeft dit bij de aanbesteding van de dijkteruglegging Lent al effect gehad.

Vraag 12.

De "Afferdensche en Deetsche Waarden" zullen naar verwachting niet in 2015 gerealiseerd worden en liggen niet in uw beïnvloedingssfeer. Dit project is echter wel noodzakelijk voor het op tijd realiseren van de veiligheidsdoelstelling, zoals opgenomen in de Planologische Kernbeslissing. Op welke wijze gaat u dit project

volgen en aandringen op het voor 2015 bereiken van de veiligheidsdoelstelling?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Antwoord vraag 12

Dit project wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat. Mijn inspanning is erop gericht samen met de regio de opgelopen vertraging bij de realisatie van het project in te lopen.

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Vraag 13.

In het accountantsrapport staat aangegeven dat vastgoed een kritisch onderdeel is binnen het programma Ruimte voor de Rivier. In een extern onderzoek is echter bevestigd dat het programma Ruimte voor de Rivier ten aanzien van vastgoed op koers ligt. Wat is exact in dit externe onderzoek onderzocht en met welke reden? Kan de Kamer het rapport van dit externe onderzoek krijgen?

Antwoord vraag 13

Aanleiding voor dit externe onderzoek is geweest dat vastgoed een belangrijk deel van de totale kosten van het programma is. Daarnaast vereist het zorgvuldig verwerven een intensief proces met een aanzienlijke doorlooptijd. Tegelijk heeft het ook invloed op het draagvlak. Dit alles vormde aanleiding om het verloop van het vastgoedproces nader te onderzoeken en te leren van succes- en faalfactoren voor andere programma's. Het onderzoeksrapport is op aanvraag beschikbaar bij de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier.

Vraag 14

Waarom blijft de verantwoordelijkheid voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden bij het Rijk en wordt het niet bij derden belegd?

Antwoord vraag 14

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het beheer van de rijkswateren en daarmee ook voor het benodigde vegetatiebeheer voor de waterveiligheid. De uitvoering van het vegetatiebeheer gebeurt ook door andere partijen.

Vraag 15

Hebt u al een beslissing genomen met betrekking tot de IJsseldelta-Zuid bij Kampen? Zo ja, wat is besloten? Zo nee, wanneer kan de Kamer deze beslissing verwachten?

Antwoord vraag 15

Ja, zie ook mijn antwoord op vraag 1.

Vraag 16

Ook Hogeschool studenten worden geïnformeerd over Ruimte voor de Rivier. Heeft deze aandacht nog concrete ideeën opgeleverd?

Antwoord vraag 16

Er zijn veel contacten met Hogescholen, maar er zijn tot nu toe geen concrete ideeën uit voortgekomen.

Vraag 17

Wat is de reden van de vertraging bij project Berging op het Volkerak-Zoommeer? Wat gaat u doen om dit in te halen?

Antwoord vraag 17

Een zorgvuldige afweging in relatie tot andere mogelijke ontwikkelingen in de Zuidwestelijke Delta heeft geleid tot vertraging in de besluitvorming. Hierdoor staat de opleverdatum voor de maatregel Waterberging Volkerak Zoommeer onder druk. De betrokken Waterschappen en Rijkswaterstaat zullen in het vervolgproces zich tot het uiterste inspannen om de oorspronkelijke einddatum zo dicht mogelijk te benaderen dan wel te halen. Bijvoorbeeld door te bezien of meerdere dijktrajecten gelijktijdig kunnen worden aangepakt en mogelijkheden te bekijken om - op verantwoorde wijze - in het stormseizoen te werken.

Vraag 18

Wat is het risico dat project Uiterwaardenvergraving Meinerswijk vertraging oploopt door mogelijk faillissement van de ontwikkelaar? Welke beheersmaatregelen zijn genomen?

Antwoord vraag 18

Het risico dat het project vertraging oploopt door mogelijk faillissement van de ontwikkelaar is klein. Daar waar voor de realisatie van het project afspraken nodig zijn over de bezittingen van de ontwikkelaar verlopen gesprekken met de curator. Daarnaast bestaat er nog de mogelijkheid om op basis van de gedoogplicht uit de waterwet medewerking te eisen maar vooralsnog lijkt het inzetten van deze mogelijkheid niet nodig.

Vraag 19

Kunt u nader ingaan op het feit dat het project Dijkverbetering Neder-Rijn/Arnhemse- en Velpsebroek vertraging oploopt, omdat de gemeente Arnhem een ander project uitvoert? Waarom is dit niet afgestemd?

Antwoord vraag 19

Door vertraging in de besluitvorming van SNIP 3 van de dijkverbetering ontstond er overlap in de plannings van het project van de gemeente Arnhem en de dijkverbetering. Er is afstemming geweest met de gemeente Arnhem en het Waterschap Rijn en IJssel over het integreren van de uitvoering van beide projecten. Er is gezamenlijk besloten om zo min mogelijk risico's aan te gaan en de projecten afzonderlijk uit te voeren.

De gemeente is reeds gestart met de uitvoering en er is nauwe afstemming met de gemeente over de voortgang. De uitvoering van de maatregel Arnhemse- en Velpsebroek zal starten in het voorjaar van 2013. De oplevering wordt voorzien eind 2013.

Vraag 20

Welke beheersmaatregelen worden per risico genomen, om zodoende de kans op het van voordoelen van dat risico te verkleinen?

Antwoord vraag 20

1. Niet volledig bereiken van hydraulische taakstelling

Jaarlijks wordt er door Deltares een pakkettoets uitgevoerd om de hydraulische taakstelling te toetsen.

Mocht tijdens de realisatie blijken dat aanvullende maatregelen nodig zijn om aan de ten doel gestelde waterstanddaling uit de PKB te voldoen, dan kan dat bekostigd worden uit de bij dit risico gehanteerde risicoreservering.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

2. Archeologische toevalsvondst tijdens de uitvoering

Om dit risico te beheersen wordt gedegen vooronderzoek gedaan en wordt door de programmadirectie ingezet op kennisuitwisseling tussen projecten en met bevoegde gezagen over een duidelijke werkwijze en selectiebeleid.

3. Bestemmingsplannen, inpassingplannen en/of omgevingsvergunningen worden niet of te laat vastgesteld of verleend door het bevoegd gezag of worden niet of deels onherroepelijk door een uitspraak van Raad van State

De programmadirectie zet in op advisering aan realisatoren, deelname aan overlegvormen als de Ambtelijke Werkgroepen Bevoegd Gezag en facilitering bij de besluitencoördinatie op grond van de Wet ruimtelijke ordening en de Waterwet. Projecten worden aangemoedigd en gefaciliteerd om onderling kennis uit te wisselen. Ook worden bestemmingsplannen en projectplannen getoetst door de Landsadvocaat.

4. De uitvoeringstijd wordt te krap door vertraging in de kritieke processen gedurende de voorbereiding

Het programma stuurt op versnellingsmogelijkheden voor de start van de aanbesteding, door bijvoorbeeld vergunningsaanvragen te coördineren. Daarnaast worden de ambities met betrekking tot planning meegenomen in de aanbesteding richting de markt. Hierbij wordt de markt uitgedaagd om met slimme versnellingsmogelijkheden te komen.

5. De kennis en kunde van de realisator is niet ingericht op het aanleggen van de niet alledaagse rivierverruimende maatregelen (type, omvang en binnen gestelde oplevertijd)

Er vindt voortdurend investering in kennis en kunde van de realisatoren plaats. Het programma faciliteert (bijvoorbeeld via vakdagen) de maatregelen om kennis en kunde bijeen te brengen ten aanzien van procesmanagement, planning en uitvoering, juridische zaken en contractbeheersing.

Antwoorden op vragen over de 22^e voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas

Vraag 1

Kunt u aangeven wat de verwachte vertraging is van het project hoogwatergeul bij Well-Aijen?

Antwoord 1

Als gevolg van het vernietigen van de milieuvergunning treedt er vertraging van 4 tot 6 maanden op. Rijkswaterstaat Maaswerken onderzoekt momenteel de mogelijkheden om de beoogde waterstandverlaging van 7 cm ultimo 2015 alsnog te realiseren. In de volgende voortgangsrapportage zal ik de bevindingen op dit punt aan u melden.

Vraag 2

Wat is de stand van zaken aangaande de beroepsprocedure tegen de gewijzigde milieuvergunning van de hoogwatergeul Well Aijen?

Antwoord 2

De Raad van State heeft op 15 augustus 2012 een uitspraak gedaan. De milieuvergunning, verleend door provincie Limburg, is door de Raad van State vernietigd.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Vraag 4

Wat zijn de financiële gevolgen voor het project Sambeek en hoeveel bedragen deze precies?

Antwoord 4

De aannemer heeft als gevolg van de problematiek van de Niet Gesprongen Explosieven zijn werkwijze moeten aanpassen. De kosten van de aangepaste werkwijze van de aannemer bedragen € 3,7 mln. (excl. BTW). Deze meerkosten worden gedekt uit de risicoreservering van het project Sambeek.

Vraag 5

Waarom is er sprake van een drinkwaterleiding die in het huidige ontwerp van het retentiegebied Lateraalkanaal West twee maal de kade kruist, terwijl zowel de waterleidingmaatschappij Limburg als het waterschap Peel en Maasvallei dit als ongunstig ervaren?

Antwoord 5

In het projectgebied ligt al vele jaren een bestaande leiding van de Waterleiding Maatschappij Limburg. Deze leiding kruist in het huidige ontwerp van het retentiegebied Lateraalkanaal West twee maal de kade. Vanuit het ontwerp kader voor kades (primaire keringen) worden kruisingen van dit soort leidingen niet wenselijk geacht. Daarnaast zijn in dit geval de aanleg en onderhoudskosten, wanneer er toch sprake blijft van een kruising, vele malen hoger dan bij het verleggen van de leiding. Om deze redenen wordt een alternatief tracé voor de leiding verkend.

Vraag 6

Over welke optimalisaties wordt gesproken bij het project Grensmaas en wat zijn hiervan de effecten op de omgeving?

Antwoord 6

De overeenkomst van juli 2005 biedt het Consortium Grensmaas ruimte voor het doorvoeren van optimalisaties in de uitvoering. Hierdoor kan de uitvoering op een voor Consortium Grensmaas gunstiger wijze worden vormgegeven. Het gaat bijvoorbeeld om het verlengen van de termijn waarbinnen grindwinning op de locatie Itteren is toegestaan en de verwerking van toutvenant uit locatie Aan de Maas in Itteren, zodat er in Aan de Maas geen extra verwerkingsbekken hoeft te worden aangelegd. De mogelijke effecten (zoals hinder, grondwatereffecten, milieueffecten) van onderdelen van de optimalisaties zijn met de omgeving besproken en zijn naar verwachting beperkt en beheersbaar.

Vraag 7

Waaruit bestaat het exploitatiebeginsel voor aankoop van gronden bij het project Grensmaas? Werkt dit kostenopdriving in de hand? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Bij het exploitatiebeginsel worden in de prijsbepaling van de grond de mogelijkheden van grondgerelateerde opbrengsten uit delfstoffenwinning

meegenomen. De grond kan hierdoor in economische zin meer waard zijn. De verwerving van gronden voor projecten waarin delfstoffenwinning is opgenomen kan duurder uitvallen, als er in de initiële begroting geen rekening is gehouden met de waarde van de in de grond aanwezige delfstoffen. Bij Grensmaas is dit slechts beperkt het geval.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Vraag 8

Is het projectbudget van € 146,5 miljoen het absolute eindbudget op de begroting I&M voor het project Grensmaas of is er nog een risico dat dit hoger wordt?

Antwoord 8

Het project wordt beheerst volgens de beheerssystematiek voor Grote Projecten. Op basis daarvan is de verwachting op dit moment dat het projectbudget voor de uitvoering van de huidige scope van het project Grensmaas volstaat.

Vraag 9

Kunt u aangeven waarom het projectbudget van het project Grensmaas is gestegen met € 74,2 miljoen en valt deze stijging nog binnen het budget? Kunt u uitgebreid toelichten waarom dit geld ter beschikking is gesteld vanwege de gesloten overeenkomst met het Consortium Grensmaas?

Antwoord 9

Het projectbudget is opgehoogd met €74,2 mln.. De stijging wordt verklaard door de in de nadere overeenkomst overeengekomen afwikkeling van verplichtingen van het Rijk jegens het Consortium Grensmaas (omvang € 34,2mln.) en de ingestelde leenfaciliteit (omvang € 40 mln.). Bij afwikkeling van verplichtingen van het Rijk jegens het Consortium Grensmaas gaat het om aanpassingen in het Programma van Eisen die op basis van de overeenkomst ten laste van de Convenantpartners dienen te komen. Het betreft aanpassen van het ontwerp van de IJsseldelta Weerd en het aanleggen van kades tbv de realisatie van de hoogwaterdoelstelling in 2017. De ingestelde leenfaciliteit creëert de mogelijkheid van het zo nodig tijdelijk verstrekken van extra benodigde middelen in de vorm van een lening door het ministerie van I&M aan Consortium Grensmaas.

Deze mogelijke lening is gemaximeerd op € 40 mln. Voor een uitgebreide toelichting verwijs ik naar de brief van de toenmalige staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu inzake de Bestuursovereenkomst Waterveiligheid Maas van 10 november 2011 (kamerstuk 18 106 nr. 208). Die brief gaat in op de aanleiding van de Grensmaasproblematiek.

Vraag 10

Op welke wijze wordt vanaf 2014 de verhoging van de BTW met 2% opgevangen? Kunt u uitleggen waarom het precieze effect ondermeer afhangt van de doorwerking van deze verhoging in de relevante indexcijfers? Is dit de normale gang van zaken?

Antwoord 10

De BTW-verhoging over het per 1 oktober 2012 openstaande projectbudget wordt niet direct gecompenseerd. De verwachting is dat deze prijsverhoging door zal werken in de indexcijfers (IBOI). Per 2013 kan de Btw-verhoging dus wellicht deels indirect worden gecompenseerd.

Vraag 11

Kunt u een manier verzinnen waarop de Kamer geïnformeerd kan worden over de commercieel vertrouwelijke informatie in tabel 13?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Antwoord 11

Het is niet gebruikelijk om bedrijfsgevoelige informatie aan de Tweede Kamer beschikbaar te stellen. Mocht u daar prijs op stellen dan kan ik mij voorstellen dat de door u gevraagde informatie vertrouwelijk ter inzage wordt gelegd bij de griffie. Gezien de afspraken over het niet openbaar maken van bedrijfsgevoelige informatie, zie ik geen alternatieve mogelijkheden.

Vraag 12

Kunt u, gezien het feit dat uit navraag over de geplande zand- en grindwinning in de Zandmaas blijkt, dat er grind wordt gewonnen en elders wordt opgeslagen, aangeven op welke plek dit gewonnen grind wordt opgeslagen? Kunt u tevens aangeven om hoeveel ton grind het hier gaat en hoeveel (op termijn) extra kosten dit met zich meebrengt?

Antwoord 12

Binnen het project Zandmaas wordt in het zomerbed specie gewonnen die naar een verwerkinginstallatie van de opdrachtnemer in Moerdijk wordt afgevoerd om van daaruit als zand en grind op de markt te worden afgezet. Het gaat hierbij om 3,5 miljoen m3 specie en het is onderdeel van het contract met de opdrachtnemer en er is dus geen sprake van extra kosten.

Vraag 13

Gelet op het feit dat de winning van grind, al langere tijd weinig winstgevend, vertraging veroorzaakt in de realisatie van de wateropgave in de projecten Zand- en Grensmaas, hoe wordt in de projecten Zand- en Grensmaas dan in de wateropgave voorzien?

Antwoord 13

De afspraken zoals opgenomen in de nadere overeenkomst met Consortium Grensmaas hebben als oogmerk de afgesproken hoogwaterveiligheid conform de planning in 2017 te realiseren. Er wordt daarom geen vertraging verwacht. Voor het project Zandmaas, geldt eveneens dat de hoogwaterdoelstelling naar verwachting conform planning (in 2015) wordt gerealiseerd. Dit is exclusief de prioritaire kademaatregelen (sluitstukkaden). Die moeten in 2020 gerealiseerd zijn. Zie ook de antwoorden op vraag 1 en 2.

Vraag 14

Kan per risico worden aangegeven wat de beheersmaatregelen zijn?

Antwoord 14

Risico: *Juridisch kader grondverzet*

Risicobeheersing: Maaswerken volgt de inhoudelijke ontwikkelingen rond het juridisch kader grondverzet nauwgezet. Met name het Besluit Bodemkwaliteit, Waterwet en Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht zijn hierbij van belang. Ook de ontwikkelingen op het gebied van de Europese regelgeving, met een doorwerking op grondverzet, worden nauwgezet gevolgd.

Risico: *marktsituatie zand- en grindmarkt*

Risicobeheersing: Met de Nadere Overeenkomst (november 2011) is de realisatie van hoogwaterveiligheidsdoelstelling Grensmaas veilig gesteld. Door monitoring van de bedrijfsprocessen van het Consortium Grensmaas wordt de doorwerking van de marktontwikkelingen op de planning van de overeengekomen werken gevolgd.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Risico: Contracteringwijze hoogwatergeulen

Risicobeheersing: De ontwikkelingen met betrekking tot de uitvoering van de grondbergende maatregel [Hoogwatergeul Lomm] en de grond aanleverende maatregelen [Zomerbedverdiepingen Grave en Sambeek] worden door Maaswerken intensief gevolgd. Hierbij staat vooral de uitvoering van het grondstromenplan van Lomm centraal. De toegestane aanvoer van grond van buiten het projectgebied zorgt voor meer flexibiliteit in de risicobeheersing. Bij de Hoogwatergeul Well-Aijen wordt intensief met de zelfrealisator overlegd over de planning van de maatregel en de mogelijkheden om verdere vertragingen te voorkomen. Hier staat de tijdige verkrijging van de benodigde vergunningen centraal.

Risico: Sluitstukkaden

Risicobeheersing: RWS toetst de voortgang van de werkzaamheden van de Waterschappen door toepassing van Systeem Gerichte Contractbeheersing. Hierbij wordt met risicogestuurde toetsen het functioneren van de kwaliteitssystemen van de Waterschappen, gericht op de uitvoering van de overeengekomen maatregelen, gevolgd en waar nodig bijgestuurd.

Risico: Tegenvallers Consortium Grensmaas

Door het monitoren van de bedrijfsprocessen van het Consortium Grensmaas (CG) wordt de doorwerking van de marktontwikkelingen op de planning van de overeengekomen werken van nabij gevolgd en is er met CG intensief overleg. Momenteel richt deze inspanning zich vooral op de vergunningverwerving voor de geplande optimalisaties (zie vraag 6).

Risico: Uitstel oplevering CG mijlpalen 2017, 2018 en 2022

- Hoogwaterdoelstelling 2017: Het resterende risico betreft vertraging door ingesteld bezwaar en beroep tegen de optimalisaties die in de Nadere Overeenkomst zijn opgenomen en waarvoor vergunningen moeten worden verleend. Door gericht omgevingsmanagement wordt getracht dit risico te beheersen.
- Natuurdoelstelling 2018: Tussen convenantpartners wordt overlegd over de wijze waarop met de beperkte financiële middelen voor het natuurbeleid wordt omgegaan en de gevolgen die dat heeft voor de in 2005 afgesproken natuurdoelstelling.
- Afronding werk 2022: Deze mijlpaal is verschoven van 2022 naar 2024 en heeft geen relatie met de realisatie van de hoogwaterdoelstelling.

Risico: Grondverwerving natuurgronden

Risicobeheersing: Tussen convenantpartners Maaswerken wordt overlegd over de wijze waarop met de beperkte financiële middelen voor het natuurbeleid wordt omgegaan en de gevolgen die dat heeft voor de in 2005 afgesproken natuurdoelstelling. De inzet is erop gericht om met de resterende financiële middelen zoveel mogelijk (internationaal, verplichte) natuurdoelen te realiseren.

Risico: Aantreffen Niet Gesprongen Explosieven (NGE) in/op waterbodem

Risicobeheersing: Het risico dat NGE worden aangetroffen is explosiegevaar met gevolgen voor tijd (vertraging) en geld (meerkosten). Dit wordt beheerst door beveiligd te baggeren (explosiegevaar), opnemen risicoreservering (meerkosten) en een deel van contract Grave over te hevelen naar contract Sambeek om vertraging (tijd) in Grave te voorkomen. Daarnaast bestaat het risico van het bergen van niet-vermarktbaar NGE-verdachte grond (geschikte plaats en kosten) met als beheersmaatregel overleg diverse partijen om onder veilige condities te kunnen bergen.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Risico: Verplichtingen monitoring grondwaterstand Grensmaas

Risicobeheersing: Het van toepassing zijnde Besluit bodemkwaliteit kent geen verplichting tot monitoren van de dekgrondbergingen. De aandacht bij de risicobeheersing gaat nu met name uit naar het in beeld brengen van de effecten van de realisatie van het Grensmaasproject op de grondwaterstand in Vlaanderen. Door periodiek [inter]nationaal overleg met alle betrokkenen worden de ontwikkelingen gevolgd en waar nodig bijgestuurd.

Risico: Rivierkundige werken

Risicobeheersing: Eind 2012 worden de met CG in 2005 overeengekomen rivierkundige werken, gericht op het beheersen van nadelige rivierkundige gevolgen van de door CG uit te voeren hoogwaterbeschermingsmaatregelen, afgerond. Bij een aantal andere locaties worden de ontwikkelingen in de rivier t.a.v. bodem en oever door de Nederlandse en Vlaamse rivierbeheerder verder gevolgd. Tijdens de realisatie van het project ontstaat beter zicht op de noodzaak van deze werken. Voor de eventuele uitvoering van aanvullende maatregelen is een financiële risicoreservering opgenomen.

Risico: Onvoorziene bodemverontreinigingen

Risicobeheersing: Bij grondaankoop wordt een "schoon grond verklaring" van de verkoper verlangd. I.h.k.v de projectbeheersing is voorafgaande aan de vormgeving van de maatregel de bodemkwaliteit van het maatregelgebied goed in kaart gebracht. Mocht bij de levering van gronden aan CG bodemsanering noodzakelijk zijn, dan is hiervoor een financiële risicoreservering opgenomen. Vooralsnog zijn er geen onvoorziene bodemverontreinigingen bekend.

Risico: Aanbestedingsrisico's

Risicobeheersing: Voor mogelijke kosten van een eventuele procedure door derden of de NMa is een risicoreservering opgenomen. Door het verstrijken van de uitvoeringsperiode van de maatregel wordt de kans op het optreden van dit risico steeds kleiner. Het risico op een procedure bij de Europese Commissie is beheerst door een goede afstemming met de Europese Commissie. Er is een limitatieve lijst van door CG openbaar aan te besteden werkzaamheden. In het tweede halfjaar 2012 wordt het planningsproces van CG onder meer op dit specifieke aandachtspunt in het kader van systeem gerichte contractbeheersing getoetst.

Risico: Diversen (conditionering: kabels/leidingen)

Risicobeheersing: de geldende regelingen voor planschade en nadeelcompensatie worden zoveel als mogelijk toegepast. Het risico dat de regeling niet van toepassing is bij realisatieprojecten wordt beheerst door met de betrokken kabel- en leidingbeheerders te overleggen om de haalbaarheid en voortgang van de maatregelen niet in gevaar te brengen. In de contracten wordt zekerheidshalve uitgegaan van de mogelijke aanwezigheid van niet gesprongen explosieven. Er

wordt gewerkt aan de hand van protocollen. Aangezien de Rijksoverheid hier een risicoaansprakelijkheid heeft, wordt voor de beheersing van de gevolgen een risicoreservering aangehouden.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
RWS/SDG-2012/2082

Vraag 15

Waarom is het risico dat het Grensmaasproject niet of vertraagd wordt gerealiseerd, niet geheel verdwenen? Wat bedoelt u precies met 'het risico dat het Grensmaasproject niet wordt gerealiseerd'?

Antwoord 15

Het risico dat delen van het Grensmaasproject niet worden gerealiseerd is zeer klein, maar wel aanwezig. Met het sluiten van de nadere overeenkomst zijn afspraken over het optimaliseren van de planning vastgelegd en risico's beter beheerst. Omdat het project nog een lange looptijd kent blijven er restrisico's op vertraging bestaan.

Vraag 16

Waarom is, ondanks de door het Consortium Grensmaas gewenste optimalisaties en de rentedragende lening, de trend van tegenvallers nog steeds gekwalificeerd als 'onveranderd'?

Antwoord 16

De haalbaarheid van de gewenste optimalisaties wordt mede bepaald door de tijdige afgifte van de benodigde vergunningen. Op het moment dat deze vergunningen daadwerkelijk zijn verkregen zal bij dit risico de trend "dalend" worden vermeld.

Vraag 17

Waaruit hebben de optimalisaties van het Consortium Grensmaas bestaan?

Antwoord 17

Zie hiervoor het antwoord op vraag 6.

Vraag 18

Waarom wordt de minnelijke verwerving binnen het project Grensmaas, die op dit moment naar tevredenheid loopt, gekwalificeerd als stijgende trend?

Antwoord 18

De kwalificatie "stijgende trend" geldt voor het hele risico grondverwerving natuurgronden. Voor de Grensmaas is de trend momenteel onveranderd, voor de Zandmaas is de trend stijgend. Per saldo is er voor het grondverwervingsrisico van natuurgronden sprake van een stijgende tendens door onzekerheden in de ontwikkelingen met betrekking tot het natuurbeleid en de effecten daarvan op de Grens- en Zandmaas.

Vraag 19

Waaruit bestaan de aanbestedingsrisico's?

Antwoord 19

Het aanbestedingsrisico is dat de Europese Commissie of derde partijen bezwaar maken en/of een juridische procedure starten over de wijze waarop de overeenkomst met het Consortium Grensmaas is gesloten. Dit risico wordt steeds kleiner met het vorderen van de tijd.